herpy

ORMEØGLER

Campbell's Alligator Lizard

Abronia campbelli

Abronia campbelli er en lille, træboende ormeøgle, der kun findes i egeskovene i det sydøstlige Guatemala. Den bliver omkring 20-30 cm, føder levende unger og lever af insekter. Arten er kritisk truet i naturen, og der findes næsten ingen viden om pasningen; den kræver et højt, luftigt terrarie med kølige nætter.

Familie: Anguidae

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**20-30 cm** total længde inkl. hale
Vægt	**14-45 g**
Levetid	**10-20 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Bjergskov**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**50 × 50 × 75 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**20-27 °C**
Hotspot	**26-30 °C**
Temperatur, nat	**10-18 °C**
Luftfugtighed	**60-80 %**
Vand	**Ingen vandskål**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 2
Kost	**Insekter og orme/snegle**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kønsmoden	**24-36 mdr.**
Kuldstørrelse	**3-15 unger**
Kuld pr. år	**1**
Drægtighed	**180-240 dage**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks I**
EU-bilag	**Bilag A**
IUCN	**Kritisk truet (CR)**

Arten står på CITES liste I og i EU's bilag A (forordning 338/97), som en af fem arter i slægten *Abronia*. Køb, salg, udbud til salg og kommerciel udstilling kræver derfor som udgangspunkt et EU-certifikat for det enkelte dyr (forordning 338/97, art. 8 og 10). Certifikater og CITES-dokumenter udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) efter BEK nr. 1588 af 9.12.2024. Spørg styrelsen, før du køber, sælger eller udstiller, og sørg for, at certifikatet følger dyret. Arten er ikke blandt de dyr, som private ikke må holde i Danmark (BEK nr. 1261 af 17.11.2015).

Om arten

Abronia campbelli er en kraftigt bygget, træboende ormeøgle med bredt hoved og gribende hale. Den hører til underslægten *Auriculabronia* og ligner mest *Abronia aurita* og *Abronia anzuetoi*. Arten blev beskrevet i 1993 af Edmund Brodie og Robert Savage efter fund i tør egeskov i det østlige Guatemala og er opkaldt efter den amerikanske herpetolog Jonathan A. Campbell.

Voksne dyr måler 9-13 cm fra snude til kloak, og dyr på 93-94 mm regnes allerede for voksne. Hanner og hunner er lige store og vejer 14-45 g, i gennemsnit 27-29 g. Med halen bliver dyret omkring 20-30 cm; den samlede længde er ikke målt og er et skøn ud fra kropslængden. Hannerne har et bredere hoved end hunnerne: 18-26 mm mod 16-24 mm, i gennemsnit 19 % bredere. Forskellen hænger sandsynligvis sammen med kampe mellem hanner og med hannens greb om hunnens hoved under parringen. Kun omkring 4-5 % af dyrene i naturen har mistet halen, og det er sjældnere end hos mange andre arter i slægten, måske fordi den gribende hale er så vigtig for et dyr, der lever i træerne.

Arten føder levende unger. Den regnes blandt de såkaldt tabte arter, som er blevet genfundet: i 2010 blev den meldt genfundet i en skov med fyr og eg i det sydøstlige Guatemala. Levealderen i fangenskab er ikke dokumenteret; 10-20 år er et skøn bygget på *Abronia graminea*.

Udbredelse og levested

Abronia campbelli findes kun i et lille område i bjergene i det sydøstlige Guatemala, i departementet Jalapa. Typelokaliteten er Cerro Tablón de las Minas ved La Pastoría. Arten er også fundet ved Potrero Carrillo. Den lever i 1800-1900 m højde.

Arten findes ikke andre steder i verden.

> **Oprindelig udbredelse:** Guatemala.

LEVESTED

Abronia campbelli lever i træerne i bjergskov med fyr og eg og i tågeskov; typelokaliteten er en tør egeskov. Den holder til i gamle egeskove domineret af *Quercus peduncularis* og *Quercus brachystachys* og er knyttet til bromelien *Tillandsia usneoides*, som hænger i træerne og er artens vigtigste mikrohabitat. Planten giver skjul, fugt og byttedyr.

I 1800-1900 meters højde er klimaet køligt, især om natten. Dyrene er aktive om dagen. Når to dyr mødes, jager de hinanden og bider, oftest mellem dyr af samme køn, men også mellem hanner og hunner.

Arten er vurderet som kritisk truet (CR) af IUCN. Den findes kun i et meget lille område og regnes som tæt på udryddelse. Den er afhængig af store, gamle træer med epifytter.

Pasning

TERRARIET

Pasningen af *Abronia campbelli* er ikke beskrevet, og tallene her er lånt fra den nært beslægtede *Abronia graminea*, som er den bedst kendte art i slægten, og fra slægten i almindelighed. Et dyr skal have et terrarie på mindst 50 × 50 × 75 cm (længde × bredde × højde). Højden er vigtigere end gulvarealet, men større er bedre, og 60 × 60 × 90 cm giver tydeligt bedre plads. Terrariet skal være meget godt ventileret: helt eller delvis net, så luften skifter, uden at fugtigheden forsvinder helt. Stillestående, våd luft giver skimmel og luftvejsproblemer.

Bunden dækkes af 5-10 cm langstrenget sphagnummos, som holder på fugten og giver et køligt sted. Mosset skal være fugtigt nogle steder og tørt andre, fx under solpladsen. Lad af og til hele bunden tørre ud, før den fugtes igen. Indret terrariet tæt med grene i flere tykkelser og levende planter, især bromelier og orkideer, og gerne korkrør fyldt med mos som skjul. *Tillandsia usneoides* hænges op som en del af indretningen.

Hold dyrene enkeltvis. Dyr af samme køn jager og bider hinanden, og det gør hanner og hunner også, når de sættes sammen. Et par må kun sættes sammen i parringstiden under opsyn. Små huller i hjørnerne af et netterrarie, hvor foderdyr kan slippe ud, tætnes med silikone.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Foderdyr: hold og avl

TEMPERATUR

Abronia campbelli tåler ikke varme. Dagtemperaturen skal ligge på 20-27 °C, og solpladsen under en svag spot må være 26-30 °C. Over 32 °C er farligt, og et lukket, solbeskinnet terrarie uden skygge kan slå dyret ihjel på kort tid. Om natten må temperaturen gerne falde til 10-18 °C, men aldrig under 7 °C. Et tydeligt fald om natten og en kølig vinter passer til arten og er vigtigt, hvis dyrene skal yngle; en kølig vinter med lidt mindre fodring og kortere dage er et godt udgangspunkt.

Mål med digitale termometre både højt og lavt i terrariet. Giv altid skygge og køligere steder, fx under bredbladede planter og i fugtigt mos, så dyret selv kan vælge. Unger er mere følsomme end voksne, og over 29 °C er farligt for dem.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Den relative luftfugtighed skal ligge på 60-80 %, med de højeste værdier om natten og efter forstøvning. Forstøv planter, vægge og dyret let næsten hver dag, gerne med en trykforstøver eller et tågeanlæg, der giver en fin tåge. Arten drikker vanddråber fra blade og bruger sjældent en vandskål, så et drypanlæg eller en dryppende kop over en plante et par gange om ugen giver drikkevand.

Vandet skal være klorfrit: brug hanevand, der har stået åbent i et døgn, eller filtreret vand. Fugtigheden må ikke være konstant. En bund, der altid er vandmættet, giver skimmel og sygdom. Lad terrariet tørre ud mellem forstøvningerne, men aldrig i mere end et par dage. Dehydrering er en hyppig dødsårsag hos slægten, og et dyr med indsunkne øjne eller rynket hud skal straks have fugt og drikkevand.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og har brug for UVB. Det bedste er naturligt, ufiltreret sollys, fx i en netkasse udendørs i tørvejr om sommeren med skygge og køligt underlag, så dyret kan flytte sig. Indendørs bruges et T5-rør med UVB og en svag varmekilde. Arten hører til omkring Ferguson-zone 2, med et UV-indeks på 0,7-3 i den lyseste del og skygge andre steder. Placér lyset, så dyret selv kan vælge, hvor meget det vil have. Slægten bliver grå og mat uden UVB.

Lyset tændes om morgenen og slukkes om aftenen, og dagslængden følger gerne årstiden. Varmen slukkes om natten.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Abronia campbelli lever af insekter og andre smådyr. Giv fårekyllinger, græshopper, melorme, kakerlakker, snegle, edderkopper og bløde larver. Foderdyr fodres i et døgn før brug med grønt og grøntsager. Undgå foderinsekter, der er opdrættet på meget proteinrigt foder.

Støv foderet med kalk uden D3 ved de fleste måltider og med et multivitamin af og til. Bruger du UVB eller sollys, skal D3 ikke tilsættes. Unger får kalk ved hvert måltid de første måneder. Hunner, der er drægtige, behøver ekstra kalk.

Fodr voksne dyr 2-3 gange om ugen og unger oftere, og tag det, der ikke er spist, op igen. Mange spiser lettest fra en pincet. Dyrene spiser mindre om vinteren.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er stille og sky. Dyret bruger det meste af dagen på at sidde stille på en gren eller i en bromelie og soler sig i korte perioder. Det er ikke et dyr, der skal håndteres. Nogle bliver rolige med tiden, men andre bider, og et bid kan gøre ondt og bløde. Hold håndtering på et minimum, og lad det kun ske, når det er nødvendigt.

Dyrene jager og bider hinanden, især dyr af samme køn, og skal derfor holdes hver for sig. Halen kan kastes, hvis dyret bliver grebet, men det sker sjældent, og den vokser kun delvist tilbage. Vask hænder efter al kontakt med dyr og terrarie, for krybdyr kan bære salmonella.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne har et bredere hoved end hunnerne, men er ellers lige store. Kønnet kan sikres af en dyrlæge med erfaring i krybdyr, fx ved at evertere hemipenis. Kønsmodenheden er ikke dokumenteret for *Abronia campbelli*; *Abronia graminea* bliver kønsmoden i 2-3-årsalderen. Sæt først en hun i avl, når hun er i godt huld.

PARRING

Parringen er ikke beskrevet for arten selv. Hos *Abronia graminea* sker den fra juli til december, oftest i efteråret. Hannen griber hunnen om hovedet eller nakken, og parret kan sidde sammen i flere timer. Sæt hannen til hunnen, hold øje, og skil dem ved tegn på skader. Køligere nætter og lidt mere fugt i efteråret svarer til årstiden i naturen.

ÆGLÆGNING OG KULD

Arten føder levende unger og lægger ikke æg. Drægtigheden er ikke målt for arten; hos slægten varer den 6-8 måneder. Hunnen tager tydeligt på i den sidste del af drægtigheden og skal have rigeligt foder og kalk. Hos slægten fødes ungerne oftest fra marts til juni, og hunnen får højst ét kuld om året. Hos *Abronia graminea* er et kuld på 3-15 unger; kuldstørrelsen er ikke dokumenteret for *Abronia campbelli*.

INKUBATION

Der er ingen æg at udruge. Drægtigheden varer 6-8 måneder, og det er det tal, der står i boksen; det er lånt fra slægten. Hold hunnen rolig i et køligt, fugtigt og ventileret terrarie med skjul. Hunnen æder ikke sine unger, men andre voksne dyr kan gøre det, så flyt ungerne eller de andre dyr, hvis flere deler terrariet.

OPDRÆT AF UNGER

Størrelsen ved fødslen er ikke dokumenteret for arten. Ungerne har de samme krav som de voksne, men er langt mere udsatte for varme: over 29 °C er farligt. Hold dem i terrarier som de voksnes, gerne enkeltvis eller to og to, så de kan undgå hinanden. Hold øje med, at hver unge spiser.

Tilbyd små fårekyllinger, bananfluer, små græshopper og fluelarver de første tre til fire måneder. Støv med kalk hver gang, og giv så meget naturligt lys som muligt. Fodr dagligt eller hver anden dag, men giv ikke flere dyr, end ungerne når at spise.

Sundhed og typiske fejl

Pasningen af arten er ikke dokumenteret, og de typiske problemer er hentet fra slægten. De fleste skyldes fejl i opsætningen:

- Overophedning, især hos unger. Kommer varmen over 29-32 °C uden skygge, kan dyret dø hurtigt.
- Udtørring ved for tør luft og for lidt forstøvning. Tegnene er indsunkne øjne, rynket hud og sløvhed.
- Skimmel, hudsvamp og luftvejsinfektion ved stillestående, våd luft og for lidt ventilation.
- Knogleskørhed ved for lidt UVB og kalk, især hos unger og drægtige hunner.
- Parasitter og mider. Nye dyr bør have mindst tre måneders karantæne, og afføring bør undersøges.
- Bid- og klosår efter slåskampe mellem dyr, der holdes sammen.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig hale, en ren hud og en rolig vejrtrækning med lukket mund. Spiser dyret ikke, taber sig eller trækker vejret med åben mund, skal det til en dyrlæge med erfaring i krybdyr. Vej dyret jævnligt.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.